

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszko Istvan lelkészhez Rákoskeresztúrra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒	FELELŐS SZERKEZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS: NOSZKO ISTVAN rákoskeresztúri lelkész. FŐMUNKATÁRSOK: SCHOLTZ ÖDÖN JAHN JAKAB BLATNICZKY PÁL egyházi esperes-lelkész. kiskéri lelkész. elikóti lelkész. DUSZIK LAJOS GÖMÖRY JÁNOS szatmári lelkész. eperjesi főgym. igazgató	Megjelenik hetenként egy ízben A lap ára: Egész évre 14 K Félévre 7 K Egyes szám ára 40 F Hirdetések és pályázatok ára: Egész oldal 40 K Alkandó hírlevelek egy éves száma
	TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: Az élet mezejéről. Mayer Pál. — Leikészhépzés. Máczai Lajos. — Lelekipásztorkodásunk jobb teendői a háboru után. Bierik János. — Indítvány. Franz Ede. — Iskoláink értesítői. Justin. — Belélet. — Pályázatok és hirdetések.	

Az élet mezejéről.

Ha a konzervatív római egyházat összehasonlítjuk a haladásra berendezett evangélikus egyházunkkal, azt a szomorú tényt kell konstatálnunk, hogy a római egyház virágzik, emelkedik, terjeszkedik, az evangélikus egyház pedig stagnál.

A római egyház mindent elkövet, hogy híveit zászlaja alá toborozza, támogassa, kezükre játszik mindent, csak hogy együtt tartsa őket. Mind ezt célozzák a hitel, értékesítő szövetkezetek, Mária congregációk, nőegyletek, rózsafüzér társulatok stb. De nemesak a középosztályt hódítják meg, hanem a főúri renddel karöltve ismét meg akarják csinálni s meg is csinálják az Eszterházy nádor korabeli „Regnum Marianumot”.

A mi puritánizmusunkkal szemben igen okosan használják fel a hívek kedélyének megnyerésére a művészeteket s a miszticizmust a templomban, a papság pedig külső, sokszor festőies ruházatával is tiszteletet vivő zárt testülete részére.

De nemesak a nép kedélyére tudnak hatni, hanem — mint a közel múlt s a jelen is igazolja — a kormányra is. Állításunkat igazolja a gödöllői minorita, a pécsi Pius alapítványi Jezsuita, a budai bencés, a nyirbátori és a mezőkövesdi királyi katolikus, a Jézus szíve alapítvá-

nyi és a pesti Szt. Imre főgimnáziumok. Hát még a XX. században is van államvallás, vannak favorizált felekezetek? Vagy a helyesen irányított papnevelés nem egy erős katolikus középosztály megteremtését célozza?

Vagy talán van ember ma, ki azt hiszi, hogy a kilépett papokkal — kik még nem szenteltettek fel!!! — veszt a római egyház? Oh nem!

Azok a fiatal emberek, kik azt a kék reverendát csak egy-két évig is viselték, sohasem tudják elfeledni azokat az impressziókat, melyeket ott a szeminárium-ban nyertek.

De nem feledik a szerzetes tanároknak lelkükre gyakorolt hatását sem azok a civilek, kik az ő saját kis körökben utánozni igyekeznek tanáraikat. Ezért gyűlnek össze oly gyakran a papok az úgynevezett korónákra, ezért tanácskoznak minél gyakrabban a püspökök. *De fontosabb ennél az, hogy amit elhatároznak azt vaskövetkezetességgel végre is hajlják.*

Nem a Rudolf-jéle, hanem a Pázmány mutatta uton halad ma a katolicizmus s amint Pázmány megcsinálta bölcseséggel az anti reformációt, úgy megcsinálja a XX. század katolikus papsága is az új kori antireformációt, ha nem leszünk résen. Több ügybuzgóság, még több szeretet s szívünk minden dobba-

nását áldozzuk a közös evangéliumi ügyért. Itt a jubileumi esztendő, ébredjünk fel tespedésünkből: *Fratres sobrii estote et vigilate quia adversarius vester tamquam leo rigiens circuit querens quem devoret.*

Mayer Pál

ev. lelkész.

Lelkészképzés.

A napokban olvastam végig az eperjesi Theol. Otthon 1915-ik évi életműködéséről szóló jelentést s most olvastam az Órálló j. hó 23-iki számában a Farkas Győző tollából kikerült cikket is, melyben egyet. egyházunk figyelmét felhívja különösen a városban működő segédlelkészek helyzetére. Az előbbiben a lelkész hiány és magasabb nivón álló lelkészképzés adják a főmotivumokat, az utóbbiban pedig látom azoknak a segédlelkészeknek a táborát, kiknek 1600 korona fizetésből 1000 korona kell kosztra, és csak 600 korona marad más megélhetési szükségletek fedezésére.

Engedjék meg lapunk olvasói, ha ehhez a kettős ügghöz, az Otthon jelentéséhez és Farkas Győző cikkéhez egy kis felvilágosító kommentárt fűzök.

Az Otthonnal igen röviden végzek, és pedig azért, mert felesleges a magasabb nivón álló lelkészképzés ügyében az Otthon fontos szerepét kommentálni, ellenben a Farkas Győző cikkéhez komoly hangon, a férfias bátorság hangján, vannak hozzátoldani valóm.

Lehet, hogy különösen fogadják, talán kétkednek is azokban, amit leírok, de mert a lap komoly szelleme minden izetlen alapnélküli panaszkodást kizár, kijelentem, hogy csak a rideg valóságot fogom leírni.

Egy éve már annak, hogy havi 133 kor. fizetéséből ebéd, vacsora és takarítás címen kifizetett összegből egyéb szükségleteimre maradt 18 koronám.

Négy hónappal ezelőtt felemelték a koszt árát 120 koronára, ehhez járult kiszolgálás és takarításért fizetendő 10 korona, maradt még a nyugtabélyeg levonása után havonként 2 kor. 80 fillérem. Ebből az összegből kellett volna reggelit vennem, ruházkodnom, ruhát mosatnom, szappant s más ilyen apróbb dolgokat vennem, világítani, és fűteni is. Azt hiszem minden kétkedés nélkül elfogadják, hogy fizetéséből ezeket nem tudtam fedezni.

Mindezek arra kényszerítettek, hogy attól a testülettől kérjek hadisegélyt, melynek szolgál-

latában állok. A gömöri esperesség segédlelkésze voltam 1914 július 1-től 1916 aug. 1-ig. A gömöri esperesség két évi és egy havi munkálkodásomat azzal honorálta, hogy kaptam nem 1600, de 1400 kor. után 20% -os hadisegélyt, azonban a segélyt, tekintettel az elhangzott megjegyzésekre: „ha augusztusban elmegy a káplán, fizesse vissza a hadisegély felét“ — vagy „ez a segély nem lehet praecedens a jövőre“, — nagyon lealázónak tartottam és nem fogadtam el.

Ez a pont az, amely a Farkas Győző cikkét bennem az Otthonnal kapcsolatba hozta. Akarunk nevelni olyan lelkészeket, kik egyenként és összesen tudják reprezentálni az evangéliom egyházát minden társadalmi fórum előtt, kik a kor követelményeit teljesítő emberek legyenek, ugyanakkor pedig azt kívánjuk, hogy illúzióval lakjanak jól s az adott fizetésből feltétlenül éljenek meg.

Mikor a nehéz helyzet miatt panaszkodni merészelttem, azt a választ kaptam: „Az a baj, hogy maguk ifjak nagyon rózsaszínűnek látják a jövőt. Mérsékelje az igényét egy kicsikét.“

Bocsánatot kérek, de nem tudom mit mérsékeljek. Hogy cipőt tudjak talpaltatni, mondjak le a vacsoráról? Azt hiszem csak nem rózsaszínű reménytáplálás az, ha reggelit kérek, amit egy év óta nem ismerek. A papi méltósággal megegyeztethető-e az, ha az ember rongyosan jelenik meg az utcán? Otthon ülni mindig nem lehet. Ugyis baj az, ha elbujunk a társadalom elől s mikor véletlenül emberekkel találkozunk, azt sem tudjuk, hogy melyik lábunkra álljunk.

A múlt télen két hónapig csak úgy tudtam fűteni, ha szüleim küldtek pénzt fára. Pedig Rozsnyón minimálisan számítva 4 hónapig kellett volna fűteni.

De legyünk tekintettel a következőre is: hiványomban díjazásul butorozott szoba volt említve, . . . „mely butorzat, ha igényeinek meg nem felel, saját költségén tetszése szerint berendezkedhetik“ . . . Székeket, mosdótálat, könyvtartó poleot stb. tehát vennem kellett. Milyen igényűnek kellett volna lennem, hogy ezek nélkül is meg legyek?

Ne gondolja senki, hogy vádolni akarok valakit az itt előadottakkal. Dehogy is. Sőt éppen, mert él bennem egyházam szeretete és mert fáj tudnom, hogy egyházunk papjairól olyan formán szeretnek nyilatkozni, mint akik a társadalmi szükségletekre, a belső készültségre és külső megjelenésre nem sokat szoktak adni, nem akarom azt, hogy azok, kik nemes ambícióval indulnak pályájuknak, a kezdet kezdetén letörjenek, vagy — mert sokan szerény anyagi sorsbólvergődtek fel — adósságban elmerüljenek.

Nem a magam számára kérek elégtételt e sorokban, de a magasabb nivón álló lelkész-képzés követelményének tartom, hogy a segédlelkészt is, ha egyébként más kifogást ellene nem találunk, csak azt, hogy „segédlelkész“, tartsuk embernek, kinek ha „nincs családja“, mégis van kiadása. Én nagy elégtételt kaptam, mert úgy a rozsnói egyházközség hívei, mint a város többi egyházi és társadalmi körei őszinte fájdalommal vették tudomásul távozásomat.

Rozsnó, 1916. július 25.

Máczay Lajos
esp. segédlelkész.

Lelkipásztorkodásunk főbb teendői a háboru után.

Írta s az alsó nógrádi papi értekezleten felolvasta Bienik János legéndi ev. lelkész

III.

S majd a háboru után, mikor a világmérfőzés véget ér, mik legyekek hát főbb teendőink, hogy az elvesztett vezérszerepet visszanyerjük s a boldogtalan lelket ahhoz vezessük, a ki egyedül lehet vigasza, támasza, az Ur Jézushoz. Az újjáalakító társ. reformmunkában minő szerepet kell magunkhoz vonnunk nekünk első sorban prof. papoknak, nagy Lutherünk világmegrázó munkájának épen négyszázados évfordulóján? *Mik lesznek lelkipásztorkodásunk főbb teendői a háboru után?* Igen a háboru után, ezt azért emelem ki, mert most a háboru alatt tényleg csak másodrendű szerep jut az egyháznak s vele nekünk is. Most oly megrázkódtatáson megy keresztül az emberiség, maga az állami s vele a társadalmi élet is, hogy az emberek nem érnek rá velünk törődni. Elég most kinek-kinek a maga baja . . . övéi megélhetésének biztosítása stb. stb. . . s nekünk tényleg csak kórházi szerep jut. . . Igaz, hogy ez is szép munkatér, áldásos munkamező, de nagyon nehéz, s valljuk be őszintén nem, sok eredménnyel jár. Elvi szempontból sem kedvez nekünk ez az idő, a mennyiben a való élet s a bekövetkezett események épen a keresztyénség csődje mellett látszanak bizonyítani s elkedvetlenítőleg hatnak mindnyájunkra, a kik a szépnek, a jónak győzelmét a krisztusi szeretet által igyekeztük előmozdítani s végső kialakulásában a nemzetközi viszonyok teljes békés, türelmes kifejlését gondoltuk már időszerűnek. S látjuk, hogy csalódtunk, ebből láthatjuk, hogy tehát a keresztyénségnek, mint a társadalmat átformáló eszményi igazságok elvi erejének az ügye még távolról sem állt úgy, mint a hogy

gondoltuk volna, miből következik . . . , hogy még nagyon távol vagyunk az elértnek vélt eredménytől is s még igen sokat kell dolgoznunk, fáradnunk, hogy a kívánt eredményt elérjük. *Mert ne ámitsuk magunkat, a háboru sem fog mindent megjavítani!* Mindenesetre alázatosabbakká tesz sokakat, megtöri az egyéni gőgöt, de a ki tulságos optimista megvilágításban látná a háboru utáni helyzetet, nagyon csalódnék. Legyünk reálisak, lássunk tisztán s tudjunk helyesen itélni — mérlegelni.

Miben látom én biztosítva lelk. munkálkodásunk nagyobb sikerét ugg valláserköles, illetve egyházi téren, mint társadalmunk teljes átalakítása körüli teendőkben? Szögezzük le tényként előbb azt az igazságot, hogy bár a háboru alatt közvetlen szerepe nincs is az egyháznak, az emberiség psychéje annál fogékonyabb lesz a háboru után s úgy a talaj, mint magok a viszonyok épen nagyon alkalmasak lesznek eddiginél intenzívebb valláserk. és társ. munkára. S ha ez áll, akkor első sorban nekünk papoknak lesznek e téren újabb feladataink . . . melyeket, ha megvalósítunk, a közjót az emberi nem boldogulását elősegítő évszázados munka alapjait rakjuk le . . .

Igen *legelső fontos feladatunk*, Testvéreim, *az egységes elvi állásfoglalás* a háboruval, mint államéleti és társadalmi jelenséggel szemben. Egy aktuális téma ez s nem tudom foglalkoztatok-e e kérdéssel alaposabban úgy theologiai, mint társ. tudományi alapon. Félbeszakítottatok-e falusi komóciótokat néha azzal, hogy leültetek volna s olvastátok volna Charles Richet, Alfréd Fried (Handbuch der Friedensbewegung), Ottfried Nippold, Hans Wehberg kiváló sociologusok e kérdés elvi megvilágításával foglalkozó híres munkáit?! Felsorolhatnám egy csomó svajci, hollandi, dán és német theologus nevét, a kik a most dúló világháboru kitörése óta e kérdésben polemizálnak s ez irányban már egész irodalmat teremtettek, — . . . de nem célo, hogy e kérdés részletes kifejtésével foglalkozzam, csupán figyelmeztetni akarok, hogy tanulmányozzátok azt. S meglássátok, hogy ti magatok fogtok rájönni arra, hogy a békemozgalom e társadalmnemesítő munkájában ti vagytok, illetve vagyunk első sorban hivatva arra, hogy e téren mi keresztyén papok az uttörés apostoli munkáját végezzük. Ne tegyétek magatokat túl ezen a kérdésen azzal, hogy a pacifizmus törekvése csupán az érzelem világából fakadó idealizmus, de nem számol az emberi természet realizmusával. Jóhangzásu mondás ez, de elvi érv gyanánt el nem fogadható, — mert akkor mi a mi vallási idealizmusunk? Az is

csak utópia, álom?! S mert az ember nem lehet minőjárt jó, azért ne is törekedjünk annak meg-nemesítésére? Gondolkozzatok csak s idézzétek fel a háboru kitörésekor az ember lelkét meg-rázó, szívfaesaró jelenetek egész sorozatát; két-ségbeesett asszonyok, elhagyott árvák, reményt-vesztett anyák jajveszékelését, könnyhullatását, — kit vádolnak azok a könyek? — . . . S ha egy oly államférfiu, mint Cicero mondhatta: „vel inquistissimam pacem justissimo bello antefirrem“, hogy a legméltatlanabb békét is eléje tenné a legigazságosabb háborunak, — vagy egy Bis-marek: „ich betrachte auch einen siegreichen Krieg an sich immer als ein Uebel, welches die Staatkunst den Völkern zu ersparen bemüht sein muss“; — s ma is a művelt európai államok ve-zéreiberei állanak a mozgalom élén, akkor senki sem veheti munkánkat államellenesnek.

(Folytatjuk.)

Indítvány.

Miképen rendezhetők sürgősen a lelkészfizetések?

A Magyarhoni Evangélikus Lelkészek Egye-sülete egy a Zsinathoz benyújtandó memoran-dum tervezetét, a lelkészi fizetések rendezése ügyében, küldött az egyes egyházmegyei lelkészi értekezletekhez tárgyalás céljából, mely memo-randum tervezetét a már annyiszor sürgetett ügyben bizonyára a legtöbb lelkészi értekezlet el fogja fogadni és benyújthatónak fogja tartani a Zsinathoz, hogy ez tegye meg a szükséges lé-pést a kormánynál a lelkészi fizetések rendez-hetése ügyében.

De addig is, míg a Zsinat működését befe-jezi, a hozott zsinati törvények szentesítést nyer-nek és a lépés a kormánynál megtehető, lehetne már valamit ez ügyben tenni és pedig a „Segíts magadon és megsegít az Isten is“ elvét követve, ami nem is lenne oly lehetetlen dolog, sőt nagyon is könnyen volna keresztülvihető. Igaz, hogy ezzel a lelkészfizetés rendezés még nem volna megoldva, de már megkezdve és nem lehetne szemünkre hányni, hogy mindent csak az államtól várunk. Ugyanis tegyen a MELE javaslatot már a folyó évi egyetemes közgyűlésen, hogy az ves-sen ki minden evangélikus lélekre évi 10 fillér hozzájárulást a lelkészfizetés rendezése céljából. Ez oly csekély összeg, melyet mindenki egy év alatt megfizethet. Mert az 1910. évi népszámlálás szerint (Egyetemes Névtár 251 és 252 oldal) van a magyar korona országában 1,340.143 evang. lélek. Azóta és a háboru folytán elvesztettünk talán 40,143 lelket, vagy ha ezt a számot valaki

keveseli, mondjunk sokat 146,143 lelket; marad még 1,200.000 lélek. Minden lélekre 10 fillér ki-vetve, tizenkétfmillió fill., vagyis százhuszezer kor. De feltéve, hogy minden egyes lélek után nem lehetne a tíz fillért beszédni, de száztizezer kor. mégis begyűlne évenként. Ezen összegből már lehetne kis mértékben a lelkészek fizetését javítani és maradna még kis összeg lelkészfizetési ren-dezési alap gyűjtésére. Ugyanis az Egyetemes Névtár (257 oldal) szerint van 709 lelkész és 67 segédlelkész. Ha minden lelkész évi száz koro-nát kapna mint lelkészi fizetés javítást, volna 70.900 korona és minden segédlelkész ötven ko-ronát, volna 3350 korona, összesen 74,250 kor; a többi körülbelül 35,750 koronát lehetne tőkési-teni és ebből egy lelkészi fizetést kiegészítő alapot gyűjteni.

Ezzel az egyetemes egyház az első lépést megtette volna a lelkészi fizetés rendezése felé és az állam is, ha látná, hogy az egyház a tőle telhetőt megteszi a cél elérése érdekében és nem várja ölbe tett kézzel mintegy, csak az államtól a sült galambot, talán inkább lesz hajlandó segéd-kezet nyújtani a cél elérhetésére.

És a hívek is könnyen megfizethetik és hi-hetőleg szívesen is megfizetik az évi tíz fillért, még a legszegényebbek is. még ha családtagjai-nak a száma a fizet is eléri, mi évi egy koronát jelentene, melyet, ha egyszerre nem volna képes lefizetni, fizethetné részletekben. És minden egy-házköztségben fog néhány oly hívó találkozni, ki készséggel néhány tíz fillérral többet fog fizetni. Egyik-másik iparos, vagy kereskedő vagy jobb-módu gazda, kinek évi 60 vagy 70 fillért kell fizetnie, kiegészíti ez összeget egy koronára. Ezeket a 30 vagy 40 filléret fordíthatja az egy-házköztség a teljesen szegény lelkek, vagy talán renitens lelkek — kik fizetni nem akarnak — után kivetett fillérek befizetésére; avagy ha fe-leslegessé válnának ezen tulfizetett fillérek, he-lyezze el az egyházköztség gyümölcsözőleg vala-mely takarékpénztárba oly évre, amikor talán reájuk szükség lehet. Így az egyes egyházköz-ségek minden év október végéig abban a hely-zetben lehetnének, az őket terhelő összeget be-küldeni és a lelkészek novemberben vagy decem-berben már megkaphatnák legalább ezen csekély fizetésekiegészítést.

A tíz filléreknek a beszédése sem lenne tulságosan nehéz dolog. Városokban nyugta el-lenében, faluhelyeken párbér vagy consipatio alakjában lesz az egyházi járandóság befizetve. Ezzel együtt lehetne a tíz filléret is beszédni, mi nem okozna tulságos munka- vagy költség-többletet. Egy kis jóakarat mellett könnyen ke-resztülvihető lesz.

A lelkészek között az ezen módon begyü-
lendő összegnél nem volna különbség teendő,
mindegyik kapja meg egyformán a száz koronát,
a segédlelkészek az ötven koronát, mert hisz
egyenlőek vagyunk.

Igy, ha a kezdet csekély lesz is, de Isten
áldása lesz rajta, mert a magunk erejéből indult
ki és idővel el lesz érhető a cél.

Orsova.

Franz Ede
ev. lelkész.

Iskoláink értesítői.

Nemcsak kedves kötelességet teljesítünk ak-
kor, midőn tanintézetünk értesítőit lapunk olva-
sóinak bemutatjuk, de az ősi evang. szellemet is
szolgáljuk azzal, hogy az iskolák beléletével, évi
emelkedő munkálkodásával megismertetjük. Az
iskola a protestantizmus szemefénye. Az iskola
a mi ősi erényünk, szabadságunk s evangéliumi
nemes önértékünk melegágya.

Aki ismeri a XVI—XVII sz. történetét, aki
tudja, hogy a tan és nevelésügy mily szánalmas
helyzetbe került a kötelességét felejtette kathol.
papság kezében, s ezzel szemben megfigyeli a
protestantizmus ölen fejlődő s óriási lendülettel
emelkedő szellemi életet, az tudja hogy a mi ér-
demünk, első sorban iskoláink érdeme a nem-
zeti irodalom, történelem s a természettudomá-
nyok biztos alapokra fektetése s lázas kiépítése.

Igen, az iskola, a magyar nyelv és a sajtó
voltak azon tényezők, melyek a Regnum Maria-
numot protestáns állammá tették, melyek a re-
formátorok tanait oly mélyen vésték az amugy
is mély kedélyű magyar lelkébe, hogy az lelké-
nek megnyugvását a protestantizmus tanaiban, a
evang. vallásban lelta fel.

Belátták szellemi fölényüket az ellenrefor-
mátorok is elég korán s a mi kovácsolta fegy-
vereinkkel: az iskola, nemzeti nyelv és sajtóval
küzdtenek ellenünk.

Szép és nemes volt mindkét tábor munkás-
sága, mert — eltekintve a felekezeti gyűlölkö-
déstől — izmosodik a magyar kultúra, tisztulnak
a zavaros fogalmak. A protestantizmust mindig
a haladás jellemezte s a tudományszomj lelkesi-
tette. Hogy ősi erényünk nem homályosodott el
a négyszázados élet-halál harcban, hanem emel-
kedett, sőt ma már vezet is, megnyugtató, de sőt
felemelő bizonyosságai iskoláink működése s mű-
ködésük eredménye.

Hogy mindaz amit itt — persze csak dió-
héjban — mondtunk, a valóságot fedi, ime be-
széljenek helyettünk az értesítők.

I. Budapesti ev. főgimnázium.

Az intézetnek négy alsó osztálya párhuzam-
os, ami mindenesetre a nagy látogatottságot
igazolja. Tanulóinak száma 664, kik közül 189
evang., 351 izr. a főbbi pedig más felekezeti
volt. Bizonyára feltűnik az olvasónak hogy az
evang. elem kisebb százalékban van képviselve
mint a főbbi. Oka egyszerű. Pesten az evange-
likusok igen elszórtan laknak s így nem minde-
gyik szülő van azon kellemes helyzetben, hogy
gyermekét evangélikus intézetbe járathassa.
Ellenben a zsidóság nagy aránya mindenesetre
az iskola magas nivója mellett tanuskodik. Tud-
juk, hogy a fásori főgimnázium közelében két ál-
lami iskola is van s ezek dacára is a mi intéze-
tünk tul zsufolt.

Mi ennek okát abban keressük, hogy az
intelligens zsidóság felismerte az intézet maga-
sabb szellemi fölényét, tanárainak tudományos
készültségét, kötelességtudását pártatlanságát s
az evangéliumi nevelés áldó hatását.

Az intézetnek 23 tanára van, kik közül három
a becsület mezején küzd hazánkért. Dacára a
háboru okozta túlterhelést, a tanárok számottevő
irodalmi munkásságot fejtettek ki, miről külön
fejezetben számol be a szerkesztő.

Lendületes Dr. Serédi Lajos tollából kike-
rült Kéler Teréziáról, az intézet jötevő nagysz-
szonyáról irt vezető értekezése. Ugyancsak re-
meket alkotott Dr. Loisch János „ünnepi be-
széd“-ében.

Az intézet áldozatkészségét bizonyítja az a
171450 kor is, melyet a haza oltárára helyezett a
nemzeti ügy érdekében.

A háboru okozta sebek gyógyítására pedig
1351 koronát áldoztak.

E számok is fényes tanubizonyosságot tesznek
arról, hogy az intézet tanárai nemcsak tanítanak,
de hazafias szellemben nevelnek is.

Szép működést fejtett az intézet keretén
belül működő önképző, dal és zeneegylet s a
cserekész csapat.

Az ifjuság valláserkölesi s tanulmányi álla-
pota nemcsak jó, de nagy reményekre jogosító
is, ugyancsak az egészségi állapot is jó volt.

A szülők örömmel érdeklődtek s az iskolai
ünnepélyek fényét megjelenésükkel emelték.

II. A budapesti deákteri ág. h. ev. polgári
leányiskola. Ezen iskolának értesítője 58 ol-
dalas kis program, mely az intézet beléletét
világítja meg igazán kellemes meglepetésben ré-
szesíti az olvasót. Meglepő a vezető helyen kö-
zölt két bájos kis történet, melyek Szüsz Lajos
avatott tollából kerültek ki. Ritkán hall az ember
ily kedves, közvetlen, őszinte hangot. De talán a

hangnál is fontosabb az, hogy írója teljesen modern szellemben egy igen kedves kis keretben igen sok életre való, tanulságos eszmét közöl. Vannak benne oly részek, melyek valóság-gal gyöngyei a paedagógiának. Írója derekas munkát végzett. A bevezető értekezletet az iskolai év története követi. Erről alig van mondani valónk. Egy szóval is jellemezhetjük: háborús. A tanév folyamán az elemi iskolába beiratkozott összesen 242 fiu, és 182 leány. A polgári leányiskolában a tanulók száma 219 volt. Az egészségi állapot kielégítő volt. A tanulmányi állapot jó, emelkedést észlelünk. A bukást százaléka a minimálison aluli.

Justin.

(Folytatjuk.)

B E L É L E T.

Kápláni meghívó. A gömöri ág. h. ev. egyházmegyei segédlelkészi állásra, melyet Terray Gyula főesperes udv. tanácsos mellett, Rozsnyón, Máczay Lajos töltött be, ennek Nyíregyházára történt távozása után Egyed Bertalan hívatott meg.

Lelkészuvasztás. A esanád—esongrádi egyházmegyéhez tartozó nagybánhegyesi egyház jul. hó 30-án egyhangu lelkesedéssel Maczák György derencesényi lelkeszt választotta meg.

Halálozás. *Id. Beller* Károly kir. keresk. tanácsos, kassai lakos, a tiszai ev. egyházkerületnek sok éven át volt pénztárnoka, f. é. jul. hó 26-án 73 éves korában meghalt. Az elhunytban Materny Imre nagyváradi lelkesztársunk apósát gyászolja. Az elhunyt a kassai ev. egyháznak is gondnoka volt sokáig s nagy családjával együtt lelkes, buzgó tagja az ottani egyháznak. Hét gyermek, 14 unoka gyászolja. Nyugodjék békében.

A rókusai lelkeszuvasztás. A rókusai (Szepes m.) gyülekezet jul. hó 23-án tartotta közgyűlését az esperességi elnökség elnöklete alatt. E közgyűlés főtárgya volt: a rókusai lelkeszi állásra való jelölés, esetleg egyhangu meghívás. A közgyűlés játszi könnyedséggel végzett e komoly és nagyhorderejű ponttal t. i. olyanképen, hogy egyelőre nem választanak lelkeszt, majd csak a háboru végével, amikor is mindannyian odahaza lesznek. Ezen határozat igen szép és igen testvéries volna, ha az előzmények a szeretetnek és tiszteletnek a nimbuszát nem rontanák le . . . A rókusai egyház u. i. lelkeszi állásra pályázatot hirdetett, az első hirdetés után

több okl. lelkesz jelentkezett. A gyülekezet dacára a pályázóknak, meghosszabbította a pályázat határidejét; a meghosszabbított határidő alatt újabbak pályáztak, részint egyesek visszavonták pályázatukat, úgy hogy a jelölő gyűlésen csak két pályázó maradt, mire a közgyűlés elodázta a választást a háboru végéig. A közgyűlés hozott határozata — tekintetbe véve a kétszeres eredményes pályázatot — teljesen mellőzi az B. A. rendelkezéseit. Nem válhatik ez joggyakorlattá? Hol maradt a lelkesz tekintélyének a komolysága — ha a gyülekezet tulateszi magát minden törvényen és rendszabályon? A pályázat kiírásánál már is kötelezettségeket vállalt az egyházköztség — amelyeket be is kell váltania nem pedig pillanatnyi felhevülés után a lelkeszi kart mélyen sértő módon — eselédmódra — a jelölteket mellőzni. Ezután már csak egy lépés marad és pedig, hogy a gyülekezet minden megokolás nélkül kiteheti lelkeszét bármikor. E szomorú képnél azonban még nem esünk kétségbe, mert ezt az ügyet az egyházi főhatóságunk a közel jövőben fogja bírálata alá venni és teljes reménységgel tekintünk annak igazságos és megnyugtató befejezése elé.

—h—l—

Jótekonycélu népünnepély. Geduly H. a tiszai kerület agilis püspöke által alapított s az ő irányítása és védnöksége alatt a mai napig áldásosan működő „Katona Otthon“ javára a Nyíregyháza mellett levő Sóstó fürdő telepen julius hó 23-án óriási arányu s páratlan anyagi és erkölcsi sikerü népünnepélyt rendezett a „Katona Otthon“ ügyvezető elnöke Szelecsán János nyíregyházi ev. segédlelkész. A gazdag műsorú népünnepély pontjai közül kiemelhetők a következő pontok: katonazene, cigányzene, cabaret és színelőadás, tombola, szerenhalászat, confetti és szerpentin esaták, szépségversenyek és tüzijáték. A népünnepély, melyen egész Szabolcsvármegye előkelősége képviselve volt, 7000 koronát jóval fölülmuló összeget juttatott a jótekonycélu célra. Az ünnepély sikeréhez nagyban hozzájárult Geduly Henrikeé Öméltósága fáradhatatlan tevékenysége, mely a város hölgyközönységét valóságos táborokarrá szervezte, kik vállvetve munkálkodtak az elért siker kivívásáért.

Egyházmegyei közgyűlés. A tolna-baryana-somogyi egyházmegye julius 11-12-én tartotta közgyűlését Szekszárdon. A gyűlést 10-én délután különféle bizottságok gyűlése és az előértekezlet készítette elő. 11-én reggel 8 ó. gyámintézeti istentisztelet volt, amelyen Fábian Imre kölesdi lelkesz tartott egyházi beszédet. Az istentisztelet után Horváth Sándor főesperes és Mechwarth Ernő felügyelő elnöklésével kez-

detét vette a gyűlés. Nevezetesebb tárgyai a következők voltak: 1. *Eősze Zsigmondnak* a szóföbbséggel megválasztott tanügyi alesperesnek a feltétlenül *evang. és hazafias népiskola* hívének vallotta magát s tekintettel azokra a súlyos feladatokra, melyek az iskolára a közel jövőben várnak, nemcsak a tanítóknak és lelkészeknek, de az egész ev. egyháztársadalomnak is kötelességévé és teljesítő szeretetébe ajánlotta az iskolát és gyermeksereget. Eősze Zs. lett néh. Tomka Gusztáv helyett az egyhm. zsinati egyh. képviselője is. Id. Reichert Gyula az egész gyűlés nevében üdvözölte a főesperest abból az alkalomból, hogy lelkészi szolgálatának immár 50. esztendejét is betöltötte. Kerületi képviselőnek megválasztotta a gyűlés Eősze Zs., Müller Róbert, Németh Gyula és Vértesi Zoltán lelkészeket, Pesthy Pál dr., Groseh József dr., Wigand János és Kurz Dilmos világiakat. Eősze Zs. helyébe egyhm. főjegyzőnek Schöll Lajost, ennek helyébe aljegyzőnek Németh Gyulát, pénztárosnak († Haffner Dilmos helyébe) Wágner Ádámot, ellenőrnek Gyalog Istvánt. A nyomtatásban már előre megjelent s közkezen forgott fő és alesperesi jelentést felolvasottnak tekintette a közgyűlés; közérdekű pontjai ezek: a háboru szomorú hatásai sok tekintetben érezhetők; az elmúlt évben az egyházmegyében ezer lélekre alig esik 1 házasságkötés, a születések száma is megdöbbentően csökkent: 795 (1914-hez vissz. — 555), halálozások száma viszont nőtt 1099 (+ 85); hozzánk áttért 9, egyházunkból kitért 28; urvacsorához kb. 54000 lelket számláló egyházmegyében 23390 egyháztag járult (1914-hez vissz. — 120) 5 egyházközség is a háboru miatt van lelkész nélkül. A gyülekezetek az I—IV. hadikölesönre 644.450 koronát jegyeztek. Domborított a s. lelkész kinevezésével, Kaposvárított a hívek összegyűjtésével ill. irásával, szervezésével az önálló gyülekezet alakítás munkája folyamatba jött. 110 tanítói állás közül 12 volt üresedésben; 37 tanító teljesít katonai szolgálatot; 7 tanteremben ép e miatt nem volt tanítás, 17-ben lelkész, 41-ben tanító, 3-ban lelkész és tanító családtag helyettesítette a hadbavonultat; 6 tanító fogságba jutott, több megsebesült. A jelentéseket a közgyűlés köszönettel vette tudomásul s velük kapcsolatban rendelte el többek között a ref. négy százados jubileuma megünneplésének gyülekezetben — iskolában való alapos és méltó előkészítését. A pénzügyi és iskolai nagybizottság jelentése az egyházmegyei s különösen virágzó bonyhádi főgimnáziumának pénzügyeiről referált; az előbbit a német énekeskönyvek kiadásának terhe nyomja, az utóbbi azonban reményt nyújtó gyarapodás útján van. A számszék jelentése szerint az egyházközségek

háztartása nem érezte meg a háborut oly mértékben, mint várni lehetett volna [bevételek 535582 K. kiadás 448131 K., maradv. 87301 (1914-hez vissz. + 35537 K.) A gyámintézett biz. jelentése szerint az ez évi gyűjtés a múlt évihez viszonyítva (1707 K.) majdnem megkétszereződött, egymaga az ünnepi istentisztelet offertóriumára 83.80 K. volt. E jelentéssel kapcsolatban a közgyűlés az egyet. központi bizotmány ama határozatának feltétlenül megváltoztatását kéri, mely szerint a GA. együlethez intézett kérvényeket nem juttatja el a GA. együlethez; annyival inkább, mert a GA. e. maga jelentette ki, hogy segélyt ebben az évben is nyújt s mert azokat az intézményeket, melyeknél a GA. e. segélye szinte fenntartási segély volt, ennek a segélynek elvesztéséért alig lehetne kárpótolni. Az egyhm. az egyházkerület útján arra kéri a társegyházkerületeket, hogy mondjanak le a *dunántuli egyházkerületbe való szupplikáns-küldésről*; a háboru ideje alatt ugy is megtanultak lemondani róla s a dunántuli egyhker. egyetlen intézménye számára se gyűjtet szupplikánsokkal. A gyűlés a főesperes buzgó imádságával zárult. Julius 11-én d. u. 5 órától az *egyházmegyei lelkész egyesület* tartott értekezletet. Folyó ügyek elintézése után Németh Gyula szekszárdi lelkész tartott hosszabb szabad előadást a szövetségi eszméről s azokról a feladatokról, melyek e téren a lelkészekre várnak — annak a kurzusnak tapasztalatai alapján, amelyet a Szövetségek Szövetsége a lelkészkedő ev., ref. és kath. papság meghívott képviselői számára május 23—25 napján Budapesten rendezett.

Hímenhir és házasság. *Komlowszky Ferenc* s. lelkész eljegyezte *Wallentínyi Olgát*, Wallentínyi Aladár hernádvécsei lelkész leányát. *Kálmán Rezső* orosházi lelkész pedig *Orosz Lidiával* 1916. évi augusztus hó 2-án déli 12 órakor tartotta esküvőjét a zombori ág. hitv. evang. templomban.

Licenciatusi promotio. Örömmel közöljük azon kellemes hírt, hogy a pozsonyi theol. akadémia rendes tanárát *Dr. Szelényi Ödönt* a bécsi evangélikus theologiai fakultása licenciatussá promoveálta. Ezen kellemes meglepetést annál inkább közöljük *magna cum gaudio*, mivel a külföld is honorálja derék professori munkásságát. Ad multos annos.

Pályázatok és hirdetések.

Pályázati hirdetés.

A nógrádi egyházmegyébe kebeleztetett alsó-zellői lelkészi állásra pályázatot hirdetünk.

Jövedelem: 1. Négy szobás lakás, megfelelő gazdasági épületekkel s 968 □ öl kerület.

2. Külső telek: 19 hold, ebben 4 és fél hold legelő illetőség. E körül a szokásos munkát 1918 okt. 1-ig végezik a hűvek.

3. Szőlő 1224 □-öl, mely jelenleg parlag.

4. Failletőség fejében 10 hold jövedelmének $\frac{2}{3}$ -da és a faválsági alap kamatainak $\frac{2}{3}$ -da. Favágatás fejében 8 kor. Zobor fizet erre külön 20 kor. A lelkész által beszerzett fát azonban, 8 ölet, vagy 64 mm. köszenet a hűvek fuvarozzák be.

5. Párber: 59 pozsonyi mérő (kila) feles buza, 12 p. m. zab.

6. Bor két hektoliter.

7. Készpénz: 230 kor.

8. Szokásos stóla és offertóriumok $\frac{2}{3}$ -da.

9. Kongrua 185 kor., mely azonban Sz. Kovácsi elesatolásával emelkedni fog.

Pályázati jelentkezések alulírott főespereshez intézendők augusztus 24-ig.

Kelt Budapesten és Nógrádszentpéteren (u. p. Alsóesztergály) 1916. július 24.

Okolicsányi Gyula
ehmegyei felügyelő.

Frenyó Gyula
főesperes.

Komlóskeresztesi ág. hitv. ev. egyház diploma kántor tanítót, tótul tudót keres. Jövedelem: lakás kerttel, melléképületekkel, készpénz 80 korona, tandíj 160 kor. az állam fizeti, 8 kereszt különféle nemű gabona, 4 köből rozs, 2 köből

zab magban, cugos, férfi, női nap, 6 bécsi öltüzi fa, stóla, 15 hold föld. Kántori fizetés: 8 kereszt különféle nemű gabona 1913 évi XVI t. c. értelmében különböző fizetési osztályozás és fokozat szerint kapja meg az államsegélyt. Az állomás azonnal elfoglalható. 2-1

Hirdetmény.

Evang. német lelkész magántanulókat vállal az I-V. gymn. illetve polgári iskolai osztályokból teljes ellátással és tanítással havi 100 koronáért. Faluban kitűnő szénsavas víz. Sörkut Szepesm.

Tarczay Andor

ev. lelkész.

2-2

Ajánkozás. *Ev. segédlelkésznek ajánlkozom azonnalra magyar, esetleg német gyülekezetbe.*

Rákospalota (Pest m.) 1916 július 23.

Mezei József, Poste Restante.

Hirdetések felvételnek ::
a kiadóhivatalban.

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, urvacsora-kelyhek, keresztelő kannák, oltári gyertyatartók, borkancsók. — Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákosligeten Budapest mellett.